Driftsbudsjett

Rammetabell for helse og omsorg

Hele 1 000

	Opprinnelig 2023	Revidert 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan		
				2025	2026	2027
Utgangspunkt	**914 904**	**914 904**	**914 904**	**914 904**	**914 904**	**914 904**
Tekniske justeringer		**14 700**	**59 837**	**59 837**	**59 837**	**59 837**
Egne prioriteringer	**18 780**	**19 738**	**34 756**	**45 457**	**62 253**	**82 094**
Demografi			16 379	27 320	44 556	64 987
Dimensjonering og lokalisering i helse og omsorg		958				
Etableringstilskudd fastleger (PS-22/22)	300	300				
Helseplattformen	13 844	13 844	3 164	3 164	3 164	3 164
Integreringstilskudd	2 000	2 000	4 230	3 990	3 550	2 960
Styrking hjemmebaserte tjenester	2 636	2 636	10 983	10 983	10 983	10 983
Rammetrekk og tiltak			**0**	**-25 200**	**-25 200**	**-25 200**
▸ **Prioriteringer og konsekvenser av statsbudsjettet**	**3 076**	**3 544**	**5 610**	**5 410**	**5 410**	**5 410**
Totalt	**936 760**	**952 886**	**1 015 107**	**1 000 408**	**1 017 204**	**1 037 045**

Egne prioriteringer

Med bakgrunn i befolkningsutvikling og spesielt vekst i antall eldre vil ressursbehovet innenfor sektor helse og omsorg øke betydelig i årene som kommer. Følgende endringer på grunn av demografi er innarbeidet i rammetabellen: En styrking på nesten 16,4 mill. kroner i 2024, og videre en opptrapping til 27,3 mill. kroner i 2025, 44,6 mill. kroner i 2026 og 64,9 mill. kroner i 2027. Rammeøkning på grunn av befolkningsutvikling må i utgangspunktet disponeres til nye tjenestemottakere og tjenestetilbud. Rammeøkning på 16,4 mill. kroner i 2024 foreslås benyttet til å redusere sektorens merforbruk, det vil si at de vil bli brukt til å opprettholde dagens tjenestetilbud.

Helseplattformen er planlagt innført fra november 2023. Det er stipulert økte systemutgifter med netto 3,2 mill. kroner fra 2024 og utover, men det forventes også at systemet vil bidra til en effektivisering av tjenestene.

Som følge av økt bosetting av flyktninger har sektoren fått økte utgifter til helse- og omsorgstjenester. For 2024 foreslås det bevilget 4,23 mill. kroner som finansieres av kommunens integreringstilskudd. Bevilgningen justeres i årene fremover ut fra antall flyktninger, bosettingsår og endringer i den statlige tilskuddsordningen.

I gjeldene økonomiplan er det innarbeidet styrking av hjemmebaserte tjenester i 2024 med 8,4 mill. kroner. Bevilgningen var tenkt til kompenserende tiltak i sammenheng med

reduksjon av antall sykehjemsplasser i 2023. Hele denne styrkingen foreslås nå omdisponert til å redusere sektorens merforbruk.

Rammetrekk og tiltak

I budsjettet ligger det inne et rammetrekk på 25,2 mill. kroner fra år 2025 og utover. For år 2023 har sektoren meldt om et merforbruk på 106,3 mill. kroner per 2. tertial. Utfordringsbildet er formidabelt, og det er urealistisk å tilpasse driften til de økonomiske rammene uten at det får konsekvenser for kvalitet, kapasitet og strukturendringer.

Det meldte merforbruket må håndteres med konkrete tiltak og endringer i driften. I tabellen under er tiltak for å håndtere deler av merforbruket kort omtalt.

Samlede tiltak for å komme i balanse

Hele 1 000

	2024	2025	2026	2027
Total utfordring rammetrekk og merforbruk	**-106 300**	**-131 500**	**-131 500**	**-131 500**
Rammetrekk		-25 200	-25 200	-25 200
Meldt merforbruk 2023	-106 300	-106 300	-106 300	-106 300
Sum tiltak	**-52 301**	**-52 401**	**-54 901**	**-54 901**
Satsing psykisk helse- og rusfeltet disponeres til reduksjon av merforbruk	-750	-750	-750	-750
Styrking av helsestasjons- og skolehelsetjeneste disponeres til reduksjon av merforbruk	-277	-277	-277	-277
Styrking av hjemmetjenester disponeres til reduksjon av merforbruk	-8 347	-8 347	-8 347	-8 347
Demografiøkning forventes å redusere merforbruket	-16 379	-16 379	-16 379	-16 379
Bergmo hjemmetjenestedistrikt - redusert stilling	-638	-638	-638	-638
Bo- og habiliteringstjenester - helårseffekt reduksjon 18,7 årsverk	-4 800	-4 800	-4 800	-4 800
Bo- og habiliteringstjenester - avslutte kjøp av tjenester	-300	-300	-300	-300
Bo- og habiliteringstjenester - reduksjon driftsenheter/avdelinger	-1 150	-1 150	-1 150	-1 150
Bo- og habbiliteringstjenester - redusert tjenestebehov	-2 760	-2 760	-2 760	-2 760
Bo- og habiliteringstjenester - videreføring av ressursfordelingsmodell	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Kleive og Skåla hjemmetjenestedistrikt - vakante stillinger	-600	-600	-600	-600
Midsund hjemmetjenestedistrikt - vakante stillinger	-1 000	-200	-200	-200
Psykisk helse- og rustjenester - endret tjenestetilbud	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Psykisk helse- og rustjenester - redusert stilling botiltak	-300	-600	-600	-600
Psykisk helse og rustjeneste - endret bruk av fagkompetanse	-100	-100	-100	-100
Sykehjemsdrift - reduksjon 4,5 årsverk utover bemanningsnorm	-3 600	-3 600	-3 600	-3 600
Samarbeid om nattbemanning botjeneste Råkhaugen	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sommerstenging dagsenter for eldre ved distrikt Kleive, Skåla og Nesset	-100	-100	-100	-100
Innføring av el-biler i hjemmetjenesten	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Pleie- og omsorgstjenesten - avslutte lisensavtaler	-100	-100	-100	-100
Institusjonskjøkken - redusere matsvinn	-100	-100	-100	-100
Endring av tjenestebeskrivelser - strengere tildelingspraksis	-100	-200	-200	-200
Redusert sykefravær	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Redusere utgifter til overtidslønn	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Redusere utgifter til ekstrahjelp	-400	-400	-400	-400
Samlokalisering av kommunale legekontor			-2 500	-2 500
Bo- og habiliteringstjenester - endring aktivitetssenter				
Flytting av sykehjemsplasser til Glomstua og Råkhaugen				
Øvrige tiltak som foreslås gjennomført i PwC-rapporten				
Manglende beløpsfestede tiltak	**-53 999**	**-79 099**	**-76 599**	**-76 599**

- Statlig satsing innen psykisk helse- og rusfeltet på 0,75 mill. kroner gjennomføres ikke, midlene disponeres til reduksjon av sektorens merforbruk.
- Statlig styrking til helsestasjons- og skolehelsetjeneste på 0,277 mill. kroner gjennomføres ikke, midlene disponeres til reduksjon av sektorens merforbruk.
- Styrking av hjemmebasert tjenester 2024 med 8,4 mill. kroner gjennomføres ikke, midlene disponeres til reduksjon av sektorens merforbruk.

- Demografiøkning på 16,4 mill. kroner disponeres til reduksjon av sektorens merforbruk. I praksis innebærer det at tjenestene ikke kan øke i omfang selv om tjenestemottakerne er blitt flere. Dette betyr at tjenesten må utføres mer effektivt og at det kan oppleves som redusert kvalitet hos enkelte tjenestemottakere.
- Redusert bemanning innen hjemmetjenesten ved Bergmo omsorgsdistrikt forventes å gi en innsparing på 0,6 mill. kroner.
- Bo- og habiliteringstjenester tok fra mai 2023 i bruk en ressursfordelingsmodell som har bidratt til en mer riktig ressursbruk innen botjenesten. Endringen medførte en reduksjon av 18,7 årsverk og det forventes en helårseffekt som vil redusere lønnsutgiftene ytterligere med 4,8 mill. kroner i 2024.
- Bo- og habiliteringstjenester avslutter kjøp av ekstern aktivitets- og avlastningstjeneste, og oppretter kompenserende tjenester i egen regi. Det forventes at endringen gir en netto innsparing på 0,3 mill. kroner i 2024.
- Det vurdere å redusere antall driftsenheter innen bo- og habiliteringstjenester noe som kan gi bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Tiltaket er ikke ferdig utredet, men det anslås en innsparing på 1,1 mill. kroner.
- Det er vanskelig å forutse endringer i tjenestebehovet. Slik det ligger an per dags dato vil redusert tjenestebehov innen bo- og habiliteringstjenester gi redusert utgifter på 2,8 mill. kroner i 2024. Effekten er usikker ettersom en ikke kjenner til oppstart av nye tjenester eller utviding av eksisterende tjenestebehov.
- Bo- og habiliteringstjenester planlegger å ta i bruk ressursfordelingsmodellen også for barneboliger, avlastningstjeneste og dagtilbud i første halvdel av 2024. Effekt er usikker ettersom arbeidet ikke er påbegynt, men det anslås en utgiftsreduksjon på 0,5 mill. kroner i 2024.
- Hjemmetjenesten ved Kleive og Skåla hjemmetjenestedistrikt planlegger for vakante stillinger som forventes å gi en utgiftsreduksjon på 0,6 mill. kroner i 2024.
- Hjemmetjenesten ved Midsund omsorgsdistrikt planlegger for vakante stillinger som forventes å gi en utgiftsreduksjon på 1,0 mill. kroner i 2024.
- Endret tjenestebehov innen psykisk helse og rustjenester gjør at en totalt kan redusere utgiftene med netto 2,5 mill. kroner.
- Redusert bemanning innen botiltak for psykisk helse og rustjenester forventes å gi reduserte utgifter på 0,3 mill. kroner.Endret bruk av fagkompetanse innen psykisk helse og rustjenester forventes å redusere utgiftene med 0,1 mill. kroner. Dette vil etter hvert også kunne redusere lønnsutgiftene innen andre tjenesteområder.
- Flere av sykehjemma har ikke klart å tilpasse turnusene til bemanningsnorm og bruker flere årsverk enn de blir tildelt i budsjettramme. Det er lagt inn tiltak for reduksjon av 4,5 årsverk, og nye turnuser forventes å bidra til å redusere merforbruket med 3,6 mill. kroner innen sykehjemsdrift.
- For å redusere utgifter til nattbemanning vil en prøve ut felles nattbemanning i 2 døgnbemannede bofellesskap som begge er lokalisert i nærheten av hverandre. En forutsetter at tjenestemottakerne kan ivaretas med bruk av mindre ressurser. Tiltak forventes å gi en innsparing på 1,5 mill. kroner i 2024.
- Hovedutvalg for helse om omsorg vedtok 9. oktober i sak om signal til budsjett 2024 og økonomiplan 2025-2027 at «Dagtilbudene skal, i samsvar med tidligere vedtak i hovedutvalget, skjermes». Til tross for denne tilrådingen foreslår kommunedirektøren sommerstenging av dagsenter for eldre hjemmeboende ved Kleive, Skåla og Nesset omsorgsdistrikt. Dette er en ikke lovpålagt tjeneste, og det forutsettes at hjemmetjenesten har kapasitet til å ivareta brukerne. Tiltaket forventes å gi en innsparing på 0,1 mill. kroner, men bidrar også til at ferievikarer kan prioriteres til lovpålagte tjenester. Tiltaket er gjennomført tidligere år uten større konsekvenser for tjenesten.
- Overgang til elbiler i hjemmetjenesten forventes å gi reduserte utgifter på 1,3 mill. kroner til leasingavtaler, drivstoff og utgifter til service og reparasjoner.
- Avslutning av lisensavtaler innen pleie- og omsorgstjenesten som kan ivaretas av andre system, eller som vurderes som unødvendige for å få gjennomført en forsvarlig tjeneste. Tiltaket forventes å gi en innsparing på 0,1 mill. kroner.
- Redusere matsvinn institusjonskjøkken forventes å kunne redusere utgiftene med 0,1 mill. kroner.
- Sektoren vil i løpet av første halvår 2024 starte en gjennomgang av dagens tjenestebeskrivelser med tanke på å utøve en strengere tildelingspraksis. Dette kan også bidra til å redusere vekst i vedtaksmengden. Arbeidet er tenkt utført i samarbeid med andre ROR-kommuner. I første omgang forventes det en utgiftsreduksjon på 0,1 mill. kroner.
- Flere enheter planlegger økt fokus på tiltak som kan bidra til redusert sykefravær, det forventes redusere vikarutgifter med 2,9 mill. kroner.

- Redusert sykefravær samt rekruttering til vakante stillinger forventes å bidra til å redusere utgifter til overtidslønn med 1,8 mill. kroner.
- Kirkebakken omsorgssenter forventer reduserte utgifter til ekstrahjelp med 0,4 mill. kroner.
- Samlokalisering av kommunale legekontor foreslås utredet. Helsetjenester har merutgifter til fastlegetjenesten og til drift av kommunale legekontor. Tiltaket er tenkt utredet som et eget delprosjekt i forbindelse med oppfølging av PwC-rapporten. Det forventes en innsparing på 2,5 mill. kroner fra år 2026.

Tiltak som ikke er beløp festet

Som tabellen viser mangler sektoren beløpsfestede tiltak for 53,9 mill. kroner for å komme i balanse i 2024. Når rammene reduseres med rammetrekk på 25,2 mill. kroner i 2025 mangler det per i dag tiltak for 79,1 mill. kroner. I tillegg til tiltakene over er det også flere tiltak som ikke er beløpsfestet. Dette er tiltak som det må jobbes videre med i 2024 som vil hjelpe sektoren med å redusere merforbruket på lengre sikt.

Det vurderes endringer innen aktivitetssenter for bo- og habiliteringstjenester. Tiltaket er tenkt utredet som et eget delprosjekt i forbindelse med videre behandling av PwC-rapporten.

I løpet av 2024 må antall lokasjoner for sykehjemsdrift reduseres. Når det er avklart hvilke sykehjem som berøres igangsettes det umiddelbart flytting av sykehjemsplasser til ledige plasser ved Glomstua og Råkhaugen. Tiltaket er tenkt utredet som et eget delprosjekt i forbindelse med oppfølging av PwC-rapporten.

I rapporten "utarbeiding av langsiktig strategi for lokalisering og dimensjonering av kommunale institusjoner og botilbud" som kommunestyret får til behandling høsten 2023 går det frem flere tiltak. Dette er tiltak som på ulike måter vil redusere ressursbehovet i årene fremover målt oppimot dagens måte å drifte på. Dette er tiltak som ikke er beløpsfestet, men som kommunedirektøren arbeider videre med, og som må gi noe effekt allerede i 2024.

1. Planlegge og etablere 87 nye plasser i bofellesskap og 36 nye institusjonsplasser innen 2030.
2. Planlegge og etablere forsterkede samlokaliserte boliger innen bo- og habiliteringstjenester.
3. Planlegge og etablere nye (ikke forsterkede) samlokaliserte boliger innen bo- og habiliteringstjenester.
4. Gjennomgå tildelings- og registreringspraksis for hjemmebaserte tjenester for å se om høye timetall per bruker er reelt.
5. Endre oppgavefordeling med formål å rendyrke oppgaver for høyskoleutdannede.
6. Utrede overgang til sentralisert kjøkkenløsning.
7. Utrede kjøp av vaskeritjenester fra ekstern leverandør.
8. Planlegge og gjennomføre flytting av institusjonsplasser fra Kleive og Skåla til plansone sentrum.
9. Koordinere innsatsen for et aldersvennlig samfunn der det er lagt til rette for sosialt og aktivt liv for de eldre.
10. Utarbeide helhetlig plan for renovering og utskiftning av bygg til bo- og habiliteringstjenester og Psykisk helse og rustjenester.
11. Planlegge for ytterligere 186 plasser i bofellesskap og ytterligere 25 plasser i institusjon i 2040.

Samlet er det lite trolig at de tiltakene som er skissert over er tilstrekkelig til å oppnå balanse i sektoren i 2024. Det er derfor nødvendig å gjennomføre alle tiltak så langt det er mulig for å redusere merforbruket til et minimum. Arbeidet med å endre og tilpasse tjenesteproduksjonen til rammene må derfor fortsette med full kraft også i 2024.

Prioriteringer og konsekvenser av statsbudsjettet

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet en styrking på ulike områder som påvirker sektoren. Under er de ulike satsningene beskrevet med tilhørende beløp for sektoren.

- Økt satsing innen psykisk helse- og rusfeltet utgjør 0,75 mill. kroner for 2024. Styrkingen foreslås disponert til å redusere sektorens merforbruk.
- Skjønnsmidler for skyss av helsepersonell 0,2 mill. kroner for 2024. Tilsvarende beløp ble bevilget for 2023 og finansierer deler av utgiftene til beredskapsferje til Midsund.
- Styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten utgjør 0,277 mill. kroner for 2024. Styrkingen foreslås disponert til å redusere sektorens merforbruk.
- Pasienttilpasset basistilskudd til fastleger ble innført fra mai 2023. Fra 2024 gis det helårseffekt av styrkingen med en økning fra 2,9 mill. kroner i 2023 til 4,4 mill. kroner i 2024.